

Col·lecció Busca-raons, 9
Refugis remots

Edicions Sidillà SL

La Bisbal d'Empordà 17100

info@edicionssidilla.cat

www.edicionssidilla.cat

Títol original: *Outpost. A journey to the wild ends of the earth*

© del text: Dan Richards, 2019

© de la traducció: Marià Pitarque

© Il·lustració de la coberta: Montse Mayol

© Fotografies: Dan Richards

© d'aquesta edició: Edicions Sidillà

Publicat d'acord amb Canongate Books Ltd. 14 High Street, Edimburg EH1 1TE

Disseny: J. Pujadó

Correcció: Xavier Cortadellas

Primera edició: març 2020

ISBN: 978-84-121569-0-4

Dipòsit legal: Gi 276-2020

Tots els drets reservats. Si voleu fotocopiar parcialment aquest llibre, feu-ho legalment contactant amb CEDRO: 932720445 o cedrocat@cedro.org

DAN RICHARDS

Refugis remots

Un viatge als confins salvatges de la Terra

Traducció de Marià Pitarque

La Bisbal d'Empordà, 2020

Per a en David

Índex

8	Hotel California, Ny-Ålesund
22	<i>Sælubús</i> (Islàndia)
62	Simon Starling – <i>Shedboatshead</i>
79	Desolation Peak (Washington, EUA)
131	Mart (Utah, EUA)
173	<i>Bothies</i> (Escòcia)
205	Far de Cordouan (França)
219	Fondation Jan Michalski pour l'écriture et la littérature (Suïssa) – novembre-desembre 2017
236	投入堂 Nageire-dō, 三仏寺 Sanbutsu-ji (三徳山 Mont Mitoku, 日本 Japó)
252	Svalbard (Noruega)
290	Epíleg
300	Agraïments
306	Notes finals
313	Autoritzacions
315	Bibliografia seleccionada

The Peace of Wild Things

*When despair for the world grows in me
and I wake in the night at the least sound
in fear of what my life and my children's lives may be,
I go and lie down where the wood drake
rests in his beauty on the water, and the great heron feeds.
I come into the peace of wild things
who do not tax their lives with forethought
of grief. I come into the presence of still water.
And I feel above me the day-blind stars
waiting with their light. For a time
I rest in the grace of the world, and am free.*

La pau de les coses salvatges
Quan la desesperació pel món creix en mi
i el soroll més lleu em desperta de nit
espantat per com serà la meua vida i la dels meus fills,
vaig a jeure allà on l'ànec salvatge
descansa formós sobre l'aigua, i on s'alimenta el gran berrat.
Entro en la pau de les coses salvatges
que no imposen les penoses consideracions prèvies
a les seves vides. Entro en presència de l'aigua mansa.
I sento per sobre de mi les estrelles que de dia
esperen invisibles amb la seva llum. Durant un temps
descanso en la gràcia del món, i soc lliure.

– Wendell Berry_i

I

Hotel California, Ny-Ålesund

Hotel California a Ny-Ålesund (Svalbard, 1982). Fotografia: Tim Richards

Benvolgut Dan Richards,

Els teus viatges no seran fàcils, però em sembla que tens un projecte fascinant... Et desitjo el millor, en particular a l'arxipèlag de Svalbard.

Salutacions,

Werner Herzogⁱⁱ

Vaig créixer fascinat per la pelvis d'os polar que hi havia a l'estudi del meu pare.

La meva mare, l'Annie, m'explica que quan el meu pare, en Tim, va tornar de la seva última expedició a l'Àrtic, un mes abans del meu naixement, era de nit i plovia molt. Havia volat de Svalbard a Tromsø, i, després, fins a Luton; havia agafat diversos trens per arribar a Swansea i, finalment, un autobús fins a Penclawdd, un poble de la península de Gower on vivien els meus pares. L'Annie havia estat asseguda a la finestra tota la nit, esperant, i ara el podia veure caminar per la carretera brillant, amb la motxilla a l'esquena. Ella escoltava una casset de Gladys Knight & the Pips. Un cop a casa, ell es va quedar meravellat en constatar com era d'evident l'embaràs de l'Annie, com de rodó tenia el ventre. L'Annie recorda que la catifa també li va encantar: els seus peus cansats s'hi sentien tan bé!

En Tim havia estat fora durant uns quants mesos, a Svalbard (un arxipèlag noruec a l'oceà Àrtic, situat al nord del continent europeu, a mig camí entre la Noruega continental i el pol Nord), explorant la península de Brøgger i les glaceres, els fiords i les muntanyes a l'est de Ny-Ålesund, l'assentament civil operatiu més septentrional, concretament a 78° 55' N.

Al matí següent va desfer la motxilla. Tot feia olor de fum. La flaire de fumera de la Trangia¹ i la pudor d'home sense rentar impregnaven tota la casa i, del fons d'aquella barreja embotida de llana i plomissol, va treure la pelvis, abstracta, escultural i esblanqueïda, i la va posar sobre la taula. Un objecte estrany d'un altre món.

1 Trangia és una marca comercial per a una línia d'estufes per a «motxillers», fabricades per l'empresa sueca Trangia AB. (*N. del. t.*)

Uns anys després, el meu pare em va dir que havia trobat aquella estructura òssia al gel de les glaceres del Kongsfjorden, tot i que, amb el pas del temps, la història va canviar i va resultar que l'havia bescanviada per pastissos i estris amb el metge de l'expedició. La pelvis va residir a l'estudi de les diferents cases on vam viure durant la meva infantesa; era un artefacte alienígena, més que no pas un trofeu. Semblava tan pura i sobrenaturalment blanca. En sostenir-la, era més pesant del que es podria esperar. Em tenia encisat: una subtil línia de crestes recorria el sacre i el còccix, i els extrems trencats dels malucs prominents revelaven un interior coral·lí. Les cavitats buides, sense caps femorals, les línies sinuoses de la cresta ilíaca, les seves fissures, esquerdes i obertures com les de la closca d'un cargol de mar, totes aquestes característiques tàctils m'emocionaven i m'intrigaven. La idea que el meu pare l'hagués descoberta en una glacera (un paisatge increïblement remot de bèsties mítiques) em va captivar la imaginació. I els noms! Ny-Ålesund: feia rodar la paraula com un caramel, per tota la boca; Svalbard sonava tan fred i, Spitsbergen, encara més fred, si és possible.²

La pelvis estava plena d'història i, en sostenir-la, pensava en en Tim quan era un home jove en aquell gran silenci blanc i imaginava ossos polars, la vida d'aquell os en concret, i sentia que els meus horitzons s'ampliaven.

Hi ha una fotografia d'en Tim durant la seva expedició. Hi surt dempeus, amb altres quatre persones, davant de la porta principal d'una petita barraca de fusta. Oculta rere la càmera, una sisena persona fa la foto. Tothom somriu. Darrere d'ells i al seu voltant, s'estenen penya-segats i dunes que conformen un paisatge lunar. Al revers de la fotografia hi ha escrit *Hotel California, Ny-Ålesund*. En Tim, que duu barret de llana, jersei de ratlles, pantalons foscos i botes grosses, sosté dues cassoles. Al seu costat, recolzat a la barraca, un llarg rifle negre per als ossos. O, més ben dit, *per si de cas*

2 Abans de 1925, Svalbard era conegut pel seu nom neerlandès, Spitsbergen, que encara és el nom de la seva illa més gran.

Pelvis d'os polar (Bath, 2016). Fotografia: Dan Richards

n'hi hagués... Ell era el tirador de l'expedició i havia fet un curs de tir abans que el grup marxés d'Anglaterra, però em va assegurar que mai no va disparar ni un tret.

Mai no hi van trobar cap os.

Es pot dir que van tenir molta sort, perquè no sembla que l'Hotel California estigués preparat per resistir l'atac d'un os.³ Un cobert de jardí sense res d'especial; l'única cosa que el feia digne de menció és el fet que era justament allà, a Svalbard. Un cop has vist la barraca, amb la seva pura i contundent «cabanyicitat», és difícil veure'n res més. Té l'aire avergonyit d'una barraca fora de lloc, una barraca perduda que, per casualitat, va acabar sortint en una foto. La idea de sis persones dormint-hi sembla poc plausible i més aviat excèntrica. Tot i així, li van posar un nom i l'anomenaven casa, i allà hi són, el grup d'en Tim, drets i somrients a l'exterior de la seva barraca, una cabanya incongruent al capdamunt del món.

Què se'n deu haver fet, d'aquella barraca? A mesura que passava el temps, en la meua imaginació es va tornar inseparable de la pel·lícula, passant a formar part d'un tríptic àrtic: el meu pare, la pel·lícula i la barraca. Es va quedar al marge del garbuix dels seus records: les anècdotes relatives a l'avió de reconeixement de Ranulph Fiennes, que brunzia mentre sobrevolava el seu equip,⁴ escalar muntanyes, un incident amb un vaixell ple d'*advocaat*,⁵ dormir al ras sota el sol de mitjanit, fer guàrdia per si venien ossos, rebre un paquet de l'Annie amb provisions (pastís de fruites i te embolicat amb diaris), enviat a l'oficina de correus més septentrional del món. Tots aquests records es van alterar i modificar de manera subtil amb el pas dels

3 És alligador recordar que, tal com Peter Cook va observar, els ossos polars, *estrictament parlant*, no són *vegetarians*.

4 Entre 1979 i 1982, Ranulph Fiennes, Charles R. Burton i Oliver Shepard van intentar fer la volta al món seguint l'eix polar i usant només transports de superfície (per terra, mar o gel), en una aventura anomenada Transglobe Expedition. Una part del viatge va consistir a salvar el pas del Nord-oest en una embarcació oberta i, per aconseguir-ho, van emprar un avió de reconeixement per buscar aigua sense blocs de gel. Sembla que, en els períodes en què no es dedicaven a explorar el gel, els tripulants de l'avió xalaven molt sobrevolant l'expedició d'en Tim a poca altura, a l'estil del film d'Alfred Hitchcock *Perseguit per la mort*.

5 *Advocaat* és una beguda alcohòlica cremosa feta amb ous, sucre i brandi, creada originàriament pels colons neerlandesos del Surinam i Recife. (*N. del. t.*)

anys, però el fet que en Tim va anar a Svalbard, es va allotjar en una barraca i va portar a casa una pelvis d'os polar, tot això va restar fermament ancorat al meu cap.

Vaig llegir que els últims anys, a causa del desglaç de permagel, els edificis de fusta a les terres més septentrionals s'han començat a descongelar i, per primera vegada, es podreixen. Haurà patit la barraca el mateix destí que l'os al gel: esfondrada, esbocinada i desapareguda? En algun moment vaig decidir anar-hi i descobrir-ho per mi mateix.

—

Durant el curs d'escalada i la investigació per al meu darrer llibre, *Climbing Days*, em vaig allotjar en diversos refugis d'alta muntanya. Alguns eren nous i d'última generació; alguns, com el refugi Bertol, dalt d'Arolla (Suïssa), havien estat reconstruïts allà on abans hi havia l'antic refugi, i d'altres, aparentment, semblaven inalterats des que els meus oncles besavis, la Dorothea i l'Ivor, practicaven alpinisme als anys vint i trenta del segle passat.

Vaig trobar que aquestes cabanyes, sovint encimbellades al caire d'algun espadat, eren un ventall de mons secrets. Es tractava d'albergs a gran altura, un xic arcans, plens de gent entusiasta i excèntrica, com ara el paio d'una setantena d'anys, amb la pell dura i colrada, que un bon dia, a l'hora d'esmorzar, em va mostrar el seu peculiar equip d'aspecte letal, explicant-me tots i cadascun dels trastos, daixonses i dallonses, un per un, amb orgull i joia; o els guardes suïssos que, asseguts com jutges en el seu niu de corbs, deixaven els seus deures d'atenció i hospitalitat en segon terme, rere l'avaluació immediata de la forma i possibles molèsties de tothom qui travessava el seu llindar.

Aquest era un sistema molt diferent al dels refugis sense guarda que vaig trobar a Snowdonia i al Districte dels Llacs (Regne Unit), com el *bothy*⁶ *Marie Celestes*, que sempre vaig trobar buit de gent,

6 Un *bothy* és una mena de refugi molt bàsic, típic de les remotes zones

però ple de les seves traces: cadires que algú havia empès enrere quan tocava el dos, marques d'arrossegades al terra, flaires febles de menjar cuinat... Les vides interiors d'aquestes estances austeres per a estades curtes em van fer recordar el poema de Philip Larkin, *Home is so sad*: ('La casa és tan trista'):

*It stays as it was left,
Shaped to the comfort of the last to go
As if to win them back.*ⁱⁱⁱ

Està com fou deixada,
conformada per al confort dels últims a marxar
i així recuperar-los.

Quan la Dorothea i l'Ivor es van allotjar al refugi Bertol, aquest era poc més que una caseta de juguina, feta de fusta i col·locada sobre una cresta de roca, mirant cap a la glacera del Mont Miné. En una foto del refugi per a les seves memòries, la Dorothea hi va escriure la llegenda següent: «El refugi Bertol (11.155 peus) encimbellat com un castell medieval.»^{iv}

No estic segur que algun cop fes pinta de castell medieval. Si examino la foto de nou, sembla un altre cas de barracot desconcertat que és forçat a entrar en servei. Una llegenda millor podria haver estat «Barraques adjacents sobre un pentinat mohawk de roques platejades», encara que *encimbellat* és perfectament correcte.

Avui dia les barraques han desaparegut i han estat substituïdes per un fortí d'uns quants pisos, un búnquer fet de formigó aïllant. Ara sí que el refugi sembla un castell o, més aviat, aquella mena d'estacions de recerca monstruoses on viuen els científics que treballen als pols. Està gestionat com un negoci, amb personal que hi

muntanyoses d'Escòcia, Nord d'Anglaterra, Irlanda del Nord i Gal·les. Normalment es deixen oberts, a disposició de tothom qui vulgui usar-los gratuïtament. (*N. del. t.*)

treballa sis mesos l'any, amb capacitat per allotjar-hi vuitanta persones en quatre plantes, cinc dormitoris de setze llits, equipats amb edredons nòrdics, i amb un menjador panoràmic. Les coses han canviat.

Al principi del segle xx, no hi havia cap guarda al refugi Bertol. Com la cabanya d'en Tim a Svalbard, estava buit i sense personal, sense aigua corrent; un refugi aïllat, on hi havia provisions d'aliments per a casos d'emergència. Ara, cada setembre, un cop el personal se n'ha anat, després de tancar les seves habitacions i la cuina, el refugi torna al seu estat espartà primordial, allò que en alemany es coneix com *Biwakschachtel* o *Bivouac*.

Bivouac ('bivac') significa coses diferents en diferents països. Per als anglesos, comporta una qualitat elemental d'improvisació: 'n. descans nocturn dels soldats (o d'altres) al ras, en lloc de sota cobert al campament. – *v.i.* passar una nit al ras.' Ara bé, a Suïssa, a Alemanya i a molts països nòrdics, *bivouac* es refereix a un refugi construït de manera més consistent. Així, tot i que el meu pare i jo ens podríem referir, amb optimisme, a la nit que vam passar al vessant del Dent Blanche com a *bivaquejar*, els suïssos dirien que només ens hi vam asseure. De fet, vaig descobrir de primera mà que no tenen cap nom ni terme especial per a això, més enllà d'«aturat per fatiga i incapacitat.»⁷

Estaríem equivocats, però, si veiéssim aquestes estructures únicament com a càpsules de salvament o habitacions segures per als lesionats o els poc preparats. Molt pocs edificis al bell mig de la natura estan dissenyats com a llocs per aturar-se, recuperar-se i llavors trucar a un helicòpter, tot i que poden complir aquest paper en cas d'emergència. Més aviat, sovint són llocs de descans que permeten seguir endavant amb els propis mitjans, llocs que formen part d'una imatge més gran, i no pas objectius per si mateixos. Crec que els

7 Un bon exemple és el Bivouac de la Dent Blanche, una veritable cabanya situada sota l'aresta nord, una cel·la de rusc construïda en pedra, on poden dormir quinze persones i que conté mantes, matalassos, coixins i estris i coberts bàsics.

atractius de l'Hotel California a Svalbard i del refugi Bertol a Suïssa s'entenen millor com a punts d'etapa. Potser l'obsequi que aquests edificis ens proporcionen realment, la seva funció última i més elevada, és afermar els éssers humans en un terreny altrament inhòspit.

«Ningú no hauria de passar per la vida sense experimentar la solitud sana, i fins i tot avorrida, a la natura», va escriure Jack Kerouac en referència a la seva època com a vigilant d'incendis forestals a Desolation Peak, «trobant-se un depenent només de si mateix i descobrint així la seva veritable força oculta.»^v

Els refugis humans al desert són, potser irònicament, necessaris per a aquest tipus d'immersió. Aquí teniu Antoine de Saint-Exupéry a *Terra dels homes*, descrivint Port-Etienne,⁸ al límit dels territoris aleshores no conquerits:

Situat al llindar dels territoris insubmisos, Port-Etienne no és una ciutat. S'hi troben un fortí, un hangar i una barraca de fusta per a les nostres tripulacions. El desert, tot a l'entorn, és tan absolut que, malgrat els seus febles recursos militars, Port-Etienne és quasi invencible. [...] I no hem de lluitar amb cap altre enemic que no sigui el silenci, protegits sobretot per la nostra misèria. I en Lucas, cap d'aeroport, fa voltar dia i nit el seu gramòfon que, tan lluny de la vida, ens parla en llenguatge mig perdut i provoca una malenconia sense objecte que s'assembla curiosament a la set.^{vi}

Tan lluny de la vida, però allà hi és, fent voltar nit i dia un gramòfon... l'hangar i la pista d'aterratge, el far, la granja, la barraca: aquesta infraestructura anima el paisatge intricat del seu voltant, amb la possibilitat de fer descobriments, continuar el viatge o aturar-s'hi. Cada edifici és una pedra deixada caure, des d'on les ones es propaguen.

Més endavant en el mateix llibre, Saint-Exupéry és inequívoc quan diu que la distància, el silenci i l'aïllament aconseguits en passar un temps a la naturalesa són un recordatori alliçonador del

8 La ciutat que actualment es coneix amb el nom de Nouadhibou, a la República Islàmica de Mauritània.

lloc de la humanitat en el pla més gran. Els psicòlegs han estudiat aquest efecte (anomenat «efecte perspectiva») en els astronautes, un canvi cognitiu arran d'una experiència corprenedora, i n'han mesurat l'impacte en els éssers humans. Va resultar que era un efecte transformador, ja que els astronautes tornaven a la Terra més pacients, menys materialistes i més disposats a ajudar el proïsme.

Anousheh Ansari, la primera dona a esdevenir turista espacial, ha dit que creu que els líders mundials haurien de fer un viatge per l'espai per experimentar el que ella va veure i sentir. Si ho fessin, afirma Ansari, veurien el món amb una llum molt diferent i adoptarien polítiques molt diferents.

Per a bé o per a mal, *Homo sapiens* és una espècie destructiva, consumidora i buscadora. Hem entrat a l'era de l'Antropocè: els éssers humans estan arruïnant el planeta. Potser seria millor per a la Terra si deixéssim d'explorar, no fos cas que les nostres escombraries que ara fan malbé el cim de l'Everest i les profunditats del mar s'estenguessin per tot arreu. O potser les meravelles del món natural encara ens poden inspirar a canviar, i l'«efecte perspectiva» pot fer que els consumidors esdevinguin guardians. Penso que com més sabem del nostre món, més hi veiem, més ens hi comprometem, més entenem la seva naturalesa, més probabilitats tenim de ser-ne bons guardians i de revertir el nostre comportament destructiu més egoista.

—

«Una tempesta increïble ahir a la nit, i m'hi vaig quedar escoltant-la. Era ben bé com si fos dins d'una timbala amb tota una simfonia allà fora i amb trons quadrafònics envoltants!», va escriure Roger Deakin sobre una nit passada al vagó de tren situat al terreny de casa seva, Walnut Tree Farm, on de vegades escrivia i, tot sovint, dormia.^{vii}

Amb els anys, a més del vagó de tren, Deakin hi va instal·lar diverses estructures apartades, incloent-hi dues cabanyes de pastors

i una antiga caravana de fusta amb una finestra trencada. Robert Macfarlane ha suggerit que Deakin era un Thoreau modern i, en efecte, sembla que hi hagi una forta correlació entre l'escriptura i el fet de viure en refugis. No crec que sigui cap coincidència que al fet d'esforçar-se en una feina dura i concertada i a la pràctica musical se'ls conegui de vegades amb un mateix terme, *woodshedding* (del nom *woodshed*, traduïble com 'magatzem de llenya', i del verb homònim, 'tocar un instrument').

Potser podríem dir el mateix de les barraques de tipus *bothy*, amb la seva energia salvatge que els anima, tot emanant de l'interior i de l'exterior: gresols creatius i ascètics.

Des que Henry David Thoreau va descriure els seus dos anys, dos mesos i dos dies viscuts en una cabanya al bosc, a Walden Pond (Massachusetts), la idea sembla que s'ha propagat, i que ha agitat i seduït la psique moderna. Viure en un lloc com aquest, encara que sigui durant un període curt, sembla que confereix un toc de misticisme esteta, d'heroisme pioner o, almenys, de proeses dignes de les publicacions *Boys' Own*⁹ (tot plegat, una intimitat poc freqüent amb la natura, encarnada de manera tan brillant per Deakin).

Al jardí de casa seva, a Great Missenden, Roald Dahl tenia una caseta per escriure-hi. Dylan Thomas tenia un cobert damunt de casa seva a Laugharne («la meva barraca esquitxada de paraules»), una rèplica del qual va recórrer el Regne Unit l'any 2014 per celebrar el centenari del naixement del poeta. George Bernard Shaw va treballar durant els darrers vint anys de la seva vida en una cabanya d'escriptor força sofisticada, al terreny de la seva propietat a Ayot St Lawrence (Hertfordshire), construïda sobre una plataforma giratòria de manera que es podia girar per seguir el sol.

«Escriure bé és pensar clar. Per això és tan difícil»,^{viii} va escriure David McCullough, i em sembla que aquest és l'element essencial de l'atractiu de les cabanyes per als escriptors i artistes, indepen-

9 Publicacions anglosaxones del vuit-cents i nou-cents, exclusives per a nois. (*N. del t.*)

dentment de les seves virtuts i orígens pràctics; es tracta d'una mena de centre d'intercanvi cerebral. Veig una línia i un llinatge que passa per Deakin, Dahl, Thomas, Woolf, Shaw i Yeats fins a Thoreau. El desig de Yeats per alçar-se i anar a la seva Lake Isle i construir-hi una petita cabanya d'argila i canyís, la millor per treballar-hi i pensar, encarna el cant de sirena que, provinent d'aquests espais, sembla encisar les ments creatives.

Hi ha alguna cosa innegablement romàntica i transcendental en la idea de viure i escriure a prop del món natural, un pensament exemplificat per la intimitat de les paraules amb què Thoreau descriu casa seva a Walden Pond:

Aquesta estructura de recobriment lleuger era com una cristallització al meu voltant que influïa en el constructor. Era suggerent com un dibuix esbossat. No tenia necessitat de sortir a fora perquè em toqués l'aire, perquè l'ambient de l'interior no havia perdut gens la frescor. No era que fos a dins, sinó que era darrere la porta, fins i tot quan plovia amb força. [...] Casa meua no era així, ja que em vaig trobar de sobte que era veí dels ocells; i no era que n'hagués empresonat cap sinó que m'havia fet la meua gàbia a prop seu. No només estava més proper a aquells que visiten amb freqüència jardins i horts, també ho estava d'aquells més petits cantaires emotius del bosc que mai, o rarament, ofereixen serenates al poble (la grivieta boscana, el tord, la piranga roja, el pardal, l'enganyapastors cridaner, i molts altres).^{ix}

Un cop vaig seure durant una hora en un refugi que s'assemblava a un coracle¹⁰ capgirat, construït per l'artista David Nash (seguidor del moviment artístic del *Land Art*) al mateix bosc on hi ha la seva màgica *Ash Dome* ('cúpula de freixes'). El dia era clar i un fort vent despenjava els arbres, de manera que una llum clapejada resplendia tot al meu voltant. Va resultar tan meravellosament evident que

10 Petit bot lleuger i primitiu, de forma ovalada i semblant a mitja closca d'ou, que es fa servir tradicionalment a Gal·les i en alguns indrets d'Anglaterra, Escòcia i Irlanda. (*N. del t.*)

aquest era un espai per buidar la ment i pensar, inventar, imaginar...
«En el punt immòbil del món que gira [...] en el punt immòbil, allí hi ha la dansa.»_x

Aquest llibre reconeix l'atractiu romàntic i exploratori de les cabanyes, refugis i estacions aïllades; construccions utilitàries, edificis modestos i espartans, de primers principis essencials. L'arquitectura austera m'atrau perquè em sembla que representa una claredat de fa temps anhelada, i en les pàgines següents examinaré la importància dels caus i nius d'àligues com a espais creatius, cel·les que tenen prou confort domèstic per permetre que una persona hi treballi, sense renunciar a les barreres habituals enfront del món exterior. Però hi ha molts refugis remots i són molt variats, un fotimer peculiar, de manera que, mentre que alguns poden ser interzones rudimentàries amb una estructura suficient per deixar fora la intempèrie, com la cabanya de Thoreau a Walden, d'altres són més sòlids. Vells i nous, restaurats, readaptats; els que són sòlids, els decrepits i els genialment rars. Veureu que alguns sembla que no s'ajustin a la descripció que he exposat aquí (de ben segur que *Shedboatshead* i *Nageire-dō* deixaran alguns lectors ben sorpresos), però espero que em perdoneu i que potser arribem a celebrar plegats totes aquestes marrades, aparentment aberrants i excèntriques, que farem pel camí. Espero que quedeu encantats i seduïts per meravelles com ara els miradors al cim de Desolation Peak i al far de Cordouan. Aquest llibre no està pensat per ser un passeig definitiu, sinó una odissea inspirada pel món de possibilitats i portents encarnat en una pelvis d'os polar, portada a la regió del Sud de Gal·les una nit humida i rúfola.

Cada capítol explorarà una situació o estructura determinada, cada lloc és un alto en una narració continuada, examinant una faceta, perspectiva i enfocament diferents de l'experiència de la

natura. Mantinc que els *bothies*, els magatzems, les sitges i els fars constitueixen la base de moltes grans empreses i afanys; esglaons a l'escala, fins i tot a l'espai exterior.

Si la pregunta central del meu darrer llibre, *Climbing Days*, era «Per què pujar muntanyes?», *Refugis remots* busca respostes a la pregunta de què atrau la gent a la natura i a les estacions aïllades, siguin les que hi ha allà a l'exterior, siguin les del seu interior. Què ens poden dir aquests llocs sobre la condició humana? Què ens obliga a anar fins als confins de la Terra? Quin futur els espera, a aquests llocs?